

Wyrok z dnia 1 października 1998 r.

I PKN 353/98

Rozwiązanie przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika nie stanowi bezprawnego działania w rozumieniu art. 24 § 1 KC nawet wówczas, gdy jego przyczyna okazała się nieprawdziwa.

Przewodniczący: SSN Maria Mańkowska (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 1 października 1998 r. sprawy z powództwa Urszuli D. przeciwko Przemysławowi R., Robertowi R., Krzysztofowi R. - właścicielom Agencji Turystyczno-Ubezpieczeniowej „K.” S.C. w B. o zapłatę, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 11 marca 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Powódka Urszula D. po sprecyzowaniu powództwa w piśmie z 24 czerwca 1997 r. wniosła o zasądzenie od pozwanych Przemysława R., Roberta R. i Krzysztofa R. solidarnie, jako właścicieli Agencji Turystyczno-Ubezpieczeniowej „K.” s.c. w B., w której była zatrudniona do 31 stycznia 1995 r., łącznej kwoty 36 254 zł w tym: 30 000 tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych przez oskarżenie o kradzież pieniędzy w piśmie rozwiązującym umowę o pracę, 1 800 zł kosztów leczenia, 840 zł kosztów adwokackich w sprawie karnej i 3 600 zł z tytułu utraconych zarobków.

Pozwani nie uznali powództwa i wnieśli o jego oddalenie.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 12 listopada 1997 r. oddalił powództwo i ustalił, że powódka była zatrudniona w pozwanym zakładzie od 1 września 1993 r. do 31 stycznia 1995 r. na stanowisku pracownika biurowego. Pozwani rozwiązali umowę o pracę w trybie art. 52 §

1 pkt 2 KP z powodu zagarnięcia przez powódkę kwoty 265 000 zł pobranych od firmy „R.”. Roszczenia powódki dotyczące odszkodowania z tytułu bezpodstawnego rozwiązania umowy o pracę i sprostowania świadectwa pracy zostały zasądzone przez Sąd Pracy w Białymstoku. W dniu 2 stycznia 1995 r. powódka uległa wypadkowi przy pracy, doznając rozległych oparzeń II i III stopnia wskutek oblania jej roztworem wodorotlenku sodowego, jednak wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa, postępowanie karne zostało umorzone przez Prokuratora Rejonowego. Jednorazowe odszkodowanie z ubezpieczenia społecznego, jak i odszkodowanie majątkowe z ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków również zostało powódce wypłacone.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 4 grudnia 1996 r. powódka została uniewinniona od zarzucanego jej zagarnięcia w grudniu 1994 r. kwoty 605,80 zł. na szkodę firmy „K.”. Sąd Wojewódzki uznał, że zebrany materiał dowodowy nie daje podstawy do ustalenia odpowiedzialności pozwanych z art. 24 KC, ponieważ nie zostało udowodnione, iż pozwani rozgłaszali okoliczności związane ze sprawą karną i naruszyli dobre imię powódki w miejscu jej zamieszkania. Wypadek przy pracy nie został spowodowany postępowaniem ani zaniechaniem pozwanych, brak jest zatem podstaw do przypisania im odpowiedzialności na podstawie art. 435 i 436 KC.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 11 marca 1998 r. oddalił apelację powódki i uznał za prawidłowe stanowisko Sądu pierwszej instancji, że roszczenie powódki o zasądzenie zadośćuczynienia w związku z naruszeniem jej dóbr osobistych jest bezpodstawne. Pozwani, jako pracodawcy byli uprawnieni do rozwiązania z powódką umowy o pracę, jak również do powiadomienia Prokuratury o popełnieniu przestępstwa. Obie te czynności nie są bezprawne pomimo faktu, że powódka została uniewinniona od zarzucanego jej czynu i otrzymała odszkodowanie z tytułu niesłusznego rozwiązania stosunku pracy w trybie natychmiastowym. W tej sytuacji, nie ma zastosowania przepis art. 24 KC w związku z art. 300 KP, skoro przepisy prawa pracy (art. 56 i następne) wyczerpująco regulują uprawnienia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia. Bezpodstawne są również roszczenia powódki o zwrot kosztów leczenia i z tytułu utraconych zarobków w sytuacji, gdy nie została udowodniona wina umyślna lub niedbalstwo pozwanych i związek przyczynowy między zawinionym postępowaniem pozwanych i poniesioną przez powódkę szkodą. Koszty zastępstwa procesowego nie mogą być przedmiotem

rozpoznania w innym postępowaniu, niż w którym takie zastępstwo miało miejsce.

Powódka zaskarżyła kasacją powyższy wyrok zarzucając nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 3 KPC, polegającą na ponownym rozpoznaniu spraw wcześniej prawomocnie rozstrzygniętych, naruszenie prawa materialnego - art. 23 i 24 KC w związku z art. 300 KP przez uznanie, że odpowiedzialność pozwanym kształtuje się na zasadzie winy w rozumieniu art. 415 KC oraz naruszenie prawa procesowego - art. 201 w związku z art. 217 KPC przez nieuwzględnienie wniosku o przekazanie sprawy Sądowi rzeczowo właściwemu, co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje :

Kasacja nie jest zasadna. W przedmiotowej sprawie nie zaszła nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 3 KPC, ponieważ Sądy pierwszej i drugiej instancji rozpoznawały roszczenie powódki o odszkodowanie z art. 24 KC, które w sprawach między stronami nie stanowiło dotąd przedmiotu rozpoznania ani prawomocnego rozstrzygnięcia sądowego.

Roszczenie o odszkodowanie na podstawie art. 24 KC powódka wywodzi z faktu, iż strona pozwana rozwiązując z nią umowę o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 2 KP dopuściła się bezprawnego naruszenia jej dóbr osobistych. Słusznie zatem Sądy obu instancji uznały, że sprawa jest z zakresu prawa pracy na podstawie art. 476 § 1 pkt 1 KPC i nie było podstaw do uwzględnienia wniosku powódki o przekazanie sprawy sądowi cywilnemu na podstawie art. 17 i 201 KPC.

Niezasadny jest również zarzut kasacji naruszenia art. 24 KC. Stosownie do § 1 tego przepisu - ten, czyje dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone cudzym działaniem, może domagać się ochrony zagrożonego lub naruszonego dobra, chyba że działanie nie jest bezprawne. To domniemanie bezprawności działania wyłącza działanie w ramach porządku prawnego, jak i wykonywanie prawa podmiotowego. Kodeks pracy w art. 52 § 1 pkt 2 stanowi, że pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie popełnienia przez pracownika w czasie trwania umowy o pracę przestępstwa, które uniemożliwia dalsze zatrudnienie go na zajmowanym stanowisku, jeżeli przestępstwo jest oczywiste lub zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem. Wynikające z tego przepisu podmiotowe

prawo pracodawcy do natychmiastowego rozwiązania umowy o pracę z pracownikiem, z przyczyn wyżej wskazanych, wyłącza bezprawność postępowania pracodawcy w aspekcie art. 24 § 1 KC także wówczas, gdy następnie okaże się w wyniku postępowania karnego, że przestępstwo nie zostało popełnione. Podobnie rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 marca 1994 r., III PZP 9/94 (OSNAPIUS 1994 nr 2, poz. 26), w której stwierdził, że „Prowadzenie przez zakład pracy samodzielnego postępowania w celu wyjaśnienia, czy zachowanie pracownika nosi znamiona oczywistości przestępstwa, o którym mowa w art. 52 § 1 pkt 2 Kodeksu pracy samo przez się nie przesądza o bezprawności takiego działania w rozumieniu art. 24 § 1 kodeksu cywilnego także wówczas, gdy przypisywane pracownikowi przestępstwo nie zostało przez niego popełnione”, a także w wyroku z dnia 23 września 1997 r., I PKN 287/97 (OSNAPIUS 1998 nr 14, poz. 419), w którym przyjęto, iż „Nie stanowi działania bezprawnego w rozumieniu art. 24 § 1 KC podanie w piśmie do zarządu zakładowej organizacji związkowej (art. 38 KP), jako przyczyny zamierzonego wypowiedzenia umowy o pracę, zachowania pracownika ocenionego jako naruszające obowiązki pracownicze, czy też wskazanie jego nieprzydatności do pracy na zajmowanym stanowisku, bez względu na to, czy oceny i stwierdzenia sformułowane przez pracodawcę odpowiadają rzeczywistości.” Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela powyższy pogląd, że wykonanie przez pracodawcę jego prawa do rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę nie stanowi bezprawnego działania nawet wówczas, jeżeli przyczyna tego rozwiązania okazała się nieprawdziwa. Sądy obu instancji prawidłowo przyjęły, że odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę z pracownikiem zostało wyczerpująco unormowane w przepisach Kodeksu pracy, nie mają zatem zastosowania przepisy Kodeksu cywilnego stosowane do stosunku pracy na podstawie art. 300 KP, to jest jedynie w sprawach nie unormowanych przepisami prawa pracy.

Ponieważ w ustalonym w sprawie stanie faktycznym nie zostało potwierdzone, że pozwani bezprawnie rozgłaszali okoliczności związane ze sprawą karną powódki albo naruszyli jej dobre imię w miejscu zamieszkania, brak jest podstaw do zastosowania art. 24 w związku z art. 23 KC .

Z tych wszystkich względów i na podstawie art. 393¹² KPC Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

=====